
This is the **published version** of the bachelor thesis:

Serra Comalat, Joan; Soler Lecha, Eduard, dir. Ideologia i canvis en la política exterior dels països llatinoamericans cap a l'Orient Mitjà : estudi de la pauta de vot a l'Assemblea General de l'ONU en funció dels canvis de govern. 2024. (Grau en Ciència Política i Gestió Pública i Grau en Dret)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/300827>

under the terms of the license

Ideologia i canvis en la política exterior dels països llatinoamericans cap a l'Orient Mitjà

Estudi de la pauta de vot a l'Assemblea General de l'ONU
en funció dels canvis de govern

Treball Final de Grau

INFORME

Doble Grau en Ciència Política i Gestió Pública + Dret

Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia

Autor: Joan Serra Comalat

Tutor: Dr. Eduard Soler Lecha

Índex

1. Introducció, justificació i metodologia	2
2. Origen de la internacionalització del conflicte i el paper de l'ONU com a fòrum de debat i decisió	6
3. Relació històrica d'Amèrica Llatina amb Israel i Palestina	11
4. Canvis en la política exterior	14
5. Influència de la ideologia en la política exterior	16
6. Anàlisi de les votacions a l'ONU	19
7. Relació dels resultats de les votacions amb la hipòtesi	23
8.- Conclusions	26
9.- Bibliografia	28
10.- Annex	32

1.- Introducció, justificació i metodologia

El conflicte araboisraelià ha tornat recentment al centre de l'actualitat en l'àmbit polític i mediàtic mundial a causa del cruent atac terrorista de Hamàs i la contundent resposta militar de l'Estat d'Israel sobre Gaza. L'atenció internacional cap a aquest conflicte és evident. Amèrica Llatina, malgrat ser un actor extrarregional i secundari, ha experimentat al llarg de la història un gran divisió entorn d'aquest conflicte, i el seu enfocament ha variat segons l'orientació política dels seus governs i altres factors que van més enllà de la política interna de cada nació (Cesa, 2022).

Les turbulències polítiques viscuts al continent durant el segle XX han generat una marcada polarització política entre esquerra i dreta, condicionada tot sovint per la seva relació amb els Estats Units. Tot i la creixent importància del continent, els estudis que tracten la relació entre Amèrica Llatina i el Pròxim Orient en base a la ideologia són escassos, la qual cosa constitueix un buit que aquesta recerca aspira a contribuir a omplir-lo.

Aquest tema no només és rellevant per a l'anàlisi política o la teoria de les relacions internacionals, sinó que també té un interès fonamentat en el dret internacional. Amèrica Llatina sempre ha destacat pels seus moviments en defensa dels drets socials, l'anticolonialisme (Rosillo, 2011) i la cerca de justícia a nivell internacional (Bergel, 2011). Comprendre la postura històrica d'aquests països pot ajudar a entendre l'opinió pública actual sobre el conflicte i contribuir a l'estudi de la política exterior llatinoamericana des d'una perspectiva institucionalista històrica (segons la distinció clàssica en l'estudi de les institucions en la ciència política (Hall & Taylor, 1996)). A més a més, comprendre el passat, present i tendència històrica d'una comunitat de països pot ajudar a intuir o teoritzar la postura de la regió davant aquest conflicte en un futur.

Pel que fa a la metodologia utilitzada per a aquest treball, es pretén investigar sobre la relació entre els canvis en la postura d'una sèrie d'estats davant

d'un conflicte internacional i la ideologia dels seus governs, mitjançant la comparativa i evolució del sentit del seu vot a l'Assemblea General de les Nacions Unides. L'Assemblea, a través de diferents votacions de resolucions des de la seva fundació, proporciona un marc idoni per seguir la trajectòria de la postura d'un estat respecte a qualsevol qüestió de rellevància i impacte internacionals.

La hipòtesi parteix de l'eix clàssic dreta-esquerra, plantejant que els canvis de posició dels governs llatinoamericans des d'una postura pro-israeliana a pro-palestina, i viceversa, s'expliquen pels canvis ideològics. És a dir, que els governs de dretes tenen una postura pro-Israel i els d'esquerres, pro-Palestina.

La hipòtesi plantejada es justifica en la lluita profunda entre la dreta i l'esquerra a Amèrica Llatina, en molts casos marcada per la violència, i que ha englobat no només la disputa pel control del poder sinó també el model de societat en tots els àmbits. A partir de l'estreta vinculació de la regió amb Washington i l'enorme influència exercida pels Estats Units des de la fi de la Segona Guerra Mundial, la visió sobre el conflicte àrab-israelià ha estat notablement condicionada. Els governs llatinoamericans de dretes normalment han prioritzat una major relació amb la Casa Blanca, la qual cosa ha comportat un major acostament a Israel i un suport més marcat a la seva causa a les Nacions Unides. Pel contrari, els d'esquerres s'han oposat històricament als Estats Units i el seu intervencionisme, en el marc d'una lluita ideològica anticolonialista i en favor de l'emancipació dels pobles. Per això, han recolzat fervorosament la causa palestina.

L'estudi abasta des de la resolució que va establir la divisió del territori palestí en dos estats l'any 1947 fins a l'última resolució adoptada després dels recents atacs de Hamàs a l'octubre de 2023. Es consideren trenta-dues resolucions sobre qüestions rellevants relacionades amb el conflicte, així com accions o escalades bèl·liques que han portat l'Assemblea General a manifestar-se al respecte.

Amb l'objectiu de garantir el rigor acadèmic en el desenvolupament del treball, s'han definit de manera precisa els estats objecte d'estudi i les variables que s'empraran. L'anàlisi es centrarà en els següents estats llatinoamericans: Argentina, Bolívia, Brasil, Colòmbia, Costa Rica, Cuba, Equador, El Salvador, Guatemala,

Hondures, Mèxic, Nicaragua, Panamà, Paraguai, Perú, República Dominicana, Uruguai, Veneçuela i Xile. A més, s'inclouran en el quadre comparatiu, com a referència, els Estats Units i l'Aràbia Saudita, com a màxims exponents del suport total a les causes israeliana i palestina respectivament.

La variable dependent de l'estudi serà el canvi en la postura d'aquests estats davant el conflicte araboisraelià, és a dir, quan s'observa que un estat passa de recolzar una postura política sostinguda en el temps i n'adopta una de diferent. Si bé el sentit del vot a l'Assemblea General de l'ONU només pot ser "sí", "no" o "abstenció", en funció de la proposta de resolució que es sotmet a votació, es podrà apreciar la connotació real del vot (es tindrà en compte també la no participació en una votació). Per a operacionalitzar aquesta variable, s'ha considerat pertinent centrar-se en el marc de l'Assemblea General, ja que tots els estats estudiats han format part de l'ONU des dels seus inicis, coincidents alhora amb la durada del conflicte.

La variable independent seria la possible causa explicativa del fenomen estudiat segons la hipòtesi formulada, és a dir, l'ascens al poder d'un nou govern amb una ideologia diferent de l'anterior dins l'eix dreta-esquerra. El canvi en una postura en matèria de política exterior d'aquest grup d'estats es constatarà mitjançant la comparativa històrica del sentit dels seus vots en les resolucions de l'Assemblea General de l'ONU extretes de l'arxiu de la pròpia organització durant el període de 1947 a 2023, entre les que s'han considerat les més rellevants pel moment històric en què es van produir. D'aquesta manera, es podrà apreciar si els possibles canvis ocorreguts es van donar en moments de canvis de govern i amb quina freqüència, entenent aquest darrer canvi com el pas d'un govern identificat com a dretes a un d'esquerres, i viceversa. Es tindrà en compte, però, que existeixen Estats on durant molt de temps, o fins i tot sempre, ha governat la mateixa ideologia (al marge de que es succeeixin formacions polítiques o apareguin nous partits). Normalment, aquests casos s'han donat en països on sol governar sempre la dreta, per exemple Panamà. Per tal d'englobar-los dins l'eix dreta-esquerra es considerarà un gir a l'esquerra, encara que el govern sigui realment de dretes, quan suavitzi o

moderi la seva postura socioeconòmica i en relació al conflicte, respecte al govern precedent.

2.- Origen de la internacionalització del conflicte i el paper de l'ONU com a fòrum de debat i decisió

El conflicte al Pròxim Orient és un dels més antics i complexos del món. Les seves arrels es remunten al segle XIX, quan el moviment sionista va començar a promoure la creació d'un estat jueu a la regió històrica de Palestina. No obstant això, no fou fins al final de la Primera Guerra Mundial, amb la dissolució de l'Imperi Otomà i el traspàs del territori a mans britàniques, que s'observà un compromís seriós enfocat a establir un Estat jueu. Tanmateix, la resistència dels dirigents àrabs fou persistent y els intents de negociació de fronteres fracassaren durant el període d'entreguerres.

Així, tal i com s'observa a la figura 1 fou finalment l'any 1947 i acabada la Segona Guerra Mundial, quan l'Assemblea General de les Nacions Unides va aprovar la Resolució 181, que proposava la partició de Palestina en dos estats, un jueu i un altre d'àrab. No obstant això, la resolució va ser rebutjada pels països àrabs, que van declarar la guerra a Israel després de la seva proclamació d'independència el 14 de maig de 1948, la qual fou immediatament reconeguda per desenes de subjectes de dret internacional, entre els quals Estats Units o la Unió Soviètica.

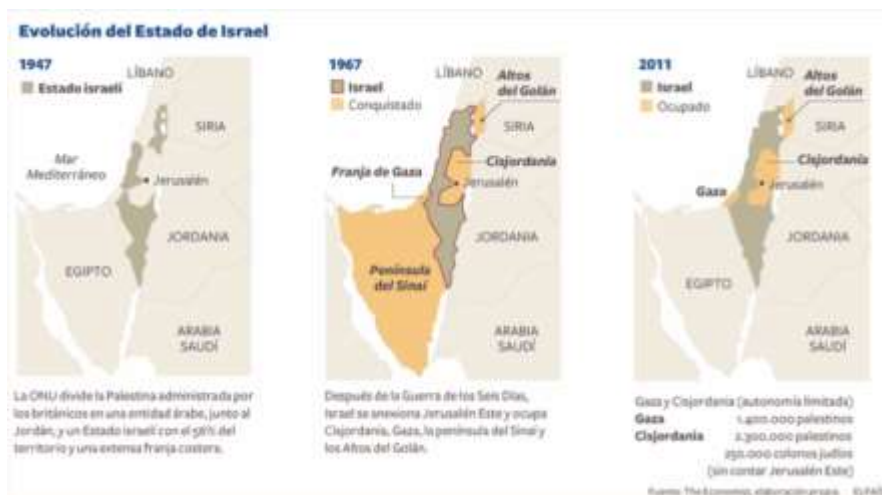

Figura 1: Evolució (1947-2011) del conflicte territorial entre Israel i Palestina (El País, 2015) ¹

La guerra araboisraeliana de 1948-1949 va resultar en la derrota dels països àrabs i l'expansió territorial d'Israel. A partir d'aquest conflicte i l'ocupació israeliana de Cisjordània, Gaza, els Alts del Golan i la península del Sinaí durant la Guerra dels Sis Dies (figura 1), la qüestió de quina part de territori pertany a qui ha esdevingut crucial, essent claus els reconeixements internacionals d'ambdós territoris, encara que aquest no sigui un criteri necessari per determinar que una entitat sigui efectivament un estat segons la Convenció de Montevideo de 1933 ².

No obstant això, el reconeixement de l'Estat d'Israel per part d'altres Estats àrabs veïns tals com la Unió d'Emirats Àrabs, Bahrain o el Marroc, gràcies a la mediació dels Estats Units, ha causat un malestar general entre d'altres estats com ara l'Iran.

El futur del conflicte entre Israel i Palestina és incert. No obstant això, i després d'anys d'una política poc activa per part de l'Organització de Nacions Unides, existeix un creixent reconeixement a l'acadèmia entorn de la idea que és necessari trobar una solució al conflicte per a garantir la pau i la seguretat a la regió. Alguns analistes creuen que l'única solució al conflicte és la creació de dos estats,

¹ Disponible a: https://elpais.com/elpais/2011/05/20/media/1305857409_720215.html

² Per un acostament als criteris de Montevideo en relació a l'entitat palestina, veure: *Palestinian Statehood: A Study of Statehood through the Lens Of The Montevideo Convention* (Panganiban, 2016).

Disponible a: <https://vtechworks.lib.vt.edu/items/2a384bf2-9aec-4fa1-b041-dc55019df208>

un de jueu i un de palestí (Susser, 2003; Miller, 2017; Dezcallar, 2023), com han fet nombrosos Estats (es pot apreciar a la Figura 2). Altres analistes creuen que és necessari una solució binacional, en la qual els palestins i els jueus visquin junts en un mateix estat (Faris, 2013), argumentant que la solució dels dos Estats ja s'ha comprovat fallida (Arditi, 2023).

La implicació dels Estats Units en el conflicte entre Israel i Palestina ha estat rellevant al llarg de la història, i el seu suport militar i diplomàtic a Israel ha resultat decisiu per a la permanència de l'Estat d'Israel (García, 2023). Aquest fet ha suposat una influència innegable en la posició de tots els països envers el conflicte, sobretot els propers a l'àrea d'influència nord-americana i especialment en fòrums internacionals com les Nacions Unides.³

Figura 2: *Reconeixement internacional d'Israel i Palestina l'any 2023* (Alvaro Merino, *El Orden Mundial*, 2023)⁴

³ Per a un major detall sobre l'estreta relació EUA-Israel, veure: <https://www.newtral.es/eeuu-israel-claves-alianza-orient-orient-medio/20231012/>

⁴ Disponible a <https://elordenmundial.com/mapas-y-graficos/que-paises-reconocen-israel-palestina/>

L'Assemblea General de les Nacions Unides és l'òrgan deliberatiu principal de l'organització. Està composta pels Estats membres de l'ONU i té la funció de discutir i aprovar resolucions sobre tots els assumptes relacionats amb la Carta de les Nacions Unides.⁵ El vot dels Estats membres en l'Assemblea General pot ser influenciat per una sèrie de factors, entre els quals es troben els següents⁶:

- Els interessos nacionals de l'Estat membre. Els Estats membres tendeixen a votar en funció dels seus propis interessos nacionals i amb l'eix ideològic dreta-esquerra molt present (Merke, Reynoso i Schenoni, 2020).
- La posició dels aliats de l'Estat membre. Els Estats membres solen votar d'acord amb la posició dels seus aliats globals o regionals. A més, el poder polític d'un Estat condiciona la seva capacitat d'autonomia decisòria. Així ho demostra l'estudi dels acadèmics Newcome, Ross i Newcome, considerant totes les votacions plenàries a l'Assemblea General entre 1946 i 1963 i observant el comportament dels estats satèlits d'Estats Units i de la Unió Soviètica (Newcome, Ross i Newcome, 2009).
- Les pressions de l'opinió pública. En alguns casos, els Estats membres poden veure's obligats a votar d'una determinada manera per les pressions de l'opinió pública nacional o global. Això afectaria més als governs democràtics amb una forta opinió pública que no pas a les autocràcies repressives (Bueno de Mesquita i Smith, 2003).

L'Assemblea General ha adoptat nombroses resolucions rellevants en una àmplia gamma de temes que tracten de respondre als reptes fonamentals de la societat internacional, definits al primer capítol "Propòsits i principis" de la Carta de les Nacions Unides de 1945. Amb l'objectiu principal d'afavorir el manteniment

---

⁵ Per a una aproximació a la història, naturalesa i funcions d'aquest òrgan de l'ONU, consulteu Nacions Unides <https://www.un.org/es/ga/about/index.shtml> i Nicolás (2011).

⁶ Per una aproximació crítica a les lògiques de votació a l'Assamblea de les Nacions Unides, veure: *The Analysis of Bloc Voting in the General Assembly: A Critique and a Proposal* (Lijphart, 2014). Disponible a: <https://www.cambridge.org/core/journals/american-political-science-review/article/abs/analysis-of-bloc-voting-in-the-general-assembly-a-critique-and-a-proposal/2BFAD11EE8CCFEAC78E8A97F1FF52D94>

de la pau i seguretat, i a partir dels principis de la justícia i el dret internacional, les Nacions Unides s'han consolidat com un actor clau en processos tan transcendents com la descolonització o l'intent de pacificació de regions en guerra a partir de missions específiques segons les necessitats de cada territori.

En conclusió, l'Assemblea General de l'ONU és un òrgan important de l'organització que exerceix un paper fonamental en la promoció de la pau, els drets humans i el desenvolupament sostenible. El sentit del vot dels diferents Estats membres a l'Assemblea General és una mostra significativa de la seva postura en qüestions de política internacional i resulta d'allò més útil per a tenir-ne una imatge fidedigna a fi de poder-la contraposar amb l'evolució política domèstica de cada país.

3.- Relació històrica d'Amèrica Llatina amb Israel i Palestina

Les interaccions entre Amèrica Llatina, la comunitat jueva i Israel han estat àrees d'interès històric i sociocultural. Aquestes no tenen un origen diplomàtic-institucional sinó que es fonamenten en les diàspores. Malgrat la llunyania, al segle XIX i principis del XX, Amèrica Llatina va ser el destí d'una migració massiva de la comunitat jueva, principalment des d'Europa de l'Est i el Mediterrani Oriental. Aquesta migració va impactar significativament en països com l'Argentina, el Brasil, Mèxic i l'Uruguai, on es van establir, deixant una petjada perdurable en la cultura, el comerç i les institucions.

La comunitat jueva a Amèrica Llatina no sols va mantenir una presència activa, sinó que va contribuir significativament al desenvolupament econòmic, cultural i polític de la regió. Des del món empresarial fins a l'acadèmic, les arts o la política, la seva influència s'ha estès en diverses esferes de la societat llatinoamericana. La regió ha comptat fins i tot amb diversos mandataris jueus, com Max Delvalle a Panamà o Beatriz Rojke a l'Argentina (si bé aquesta última de manera provisional). Mentrestant, les relacions entre Amèrica Llatina i l'Israel modern han anat evolucionant al llarg del temps. Als seus inicis, diversos països llatinoamericans van mantenir relacions cordials amb Israel i van donar suport al seu establiment com a Estat. No obstant això, les dinàmiques polítiques regionals i internacionals han portat a canvis en aquestes relacions (com es desenvoluparà a l'apartat de Resultats i es veu de forma gràfica a la “Taula de votacions” de l'annex). Tot i això, la comunitat jueva a Amèrica Llatina està estretament vinculada amb Israel, manté llaços a través de la preservació de la seva identitat cultural, el suport a causes relacionades amb el país i la creació d'organitzacions i xarxes que promouen la cooperació cultural, acadèmica i comercial entre tots dos territoris (Bokser Liwerant y Gojman de Backal, 1999).

La diàspora àrab més recent i significativa es pot dividir en dues onades diferenciades. En primer lloc la dels anomenats “turcos” als segles XIX i principis del XX, provinents de territoris que integraven l'Imperi Otomà; en segon lloc la

palestina, ja entrat el segle XX, fruit d'onades de refugiats de guerra després de les derrotes àrabs de 1948 i 1967. Els nouvinguts es van integrar en països com el Brasil, Argentina, Xile i Mèxic, exercint rols econòmics i socials rellevants que han perdurat fins a l'actualitat. Els seus descendents han jugat un paper crucial en diversos àmbits, des de l'empresarial fins al polític i l'esportiu. Trobem molts exemples d'àrabs o descendents que han ocupat altes posicions de poder, com son els presidents Carlos Menem d'Argentina, Abdalá Bucaram de l'Equador o Nayib Bukele d'El Salvador. Avui dia, les comunitats àrabs a Amèrica Llatina continuen essent significatives, tot i que molts dels seus membres no practiquen la religió dels seus avantpassats ni parlen el seu idioma. Malgrat això, aquestes comunitats encara mantenen una gran importància en països com el Perú, Xile i l'Argentina, on els descendents de migrants del Mitjà Orient sumen milions de persones⁷. (Guillemi, 2022; Dumitrascu, 2014).

En temps contemporanis, s'ha observat una revitalització dels llaços entre Amèrica Llatina i el món àrab (Mounjid, 2017). S'han intensificat els intercanvis diplomàtics i comercials, i totes dues regions han buscat enfortir la cooperació en àrees com la tecnologia, l'agricultura, la ciència i la innovació. Aquest acostament ha portat a un augment en les relacions comercials i diplomàtiques, amb la participació activa de països com el Brasil i Veneçuela com a observadors de la Lliga Àrab, així com set països àrabs que són observadors davant l'Organització d'Estats Americans (OEA). A més, l'ASPA (Cimera Amèrica del Sud-Països Àrabs) és una iniciativa de cooperació entre països sud-americans i àrabs creada per reforçar relacions polítiques, econòmiques, culturals i socials. Es va establir el 2005 amb l'objectiu de promoure el diàleg i la col·laboració en àmbits com el comerç, la inversió, l'energia, l'educació i la cultura (Vagni, 2009).

En resum, la relació entre Amèrica Llatina, la comunitat jueva i el món àrab s'ha caracteritzat per una rica història de migració, intercanvi cultural i vincles

---

⁷ A tall d'exemple, un dels equips més coneguts de la lliga professional xilena és el Club Deportivo Palestino, fundat als anys vint per la diàspora palestina.

comercials i diplomàtics que, fonamentats en les diàspores, continuen influint en la diversitat i el desenvolupament de totes dues regions.

4.- Canvis en la política exterior

La política exterior d'un Estat es pot definir com aquell conjunt d'accions que aquest porta a terme amb altres entitats que també actuen en l'escena internacional amb l'objectiu de promoure el seu interès nacional (Reynolds, 1977). Aquests objectius, així com els mètodes per aconseguir-los, estan en constant evolució i poden experimentar modificacions a causa d'una varietat de factors, ja siguin interns o externs (Keohane & Nye, 1977). Els canvis fonamentals en la política exterior impliquen un moviment significatiu en els patrons externs dirigits a les relacions diplomàtiques, culturals, comercials i militars; acompanyats de noves polítiques respecte als agents externs al país i de l'intent reeixit dels prenedors de decisions per a reestructurar la política exterior.

Diferents estudiosos de les relacions internacionals han teoritzat sobre els inputs que porten als governants a modificar les polítiques exteriors dels seus Estats. En aquest sentit, Holsti (1991) proposa que unes certes condicions com la dependència, vulnerabilitat, percepció de feblesa i intervenció externa massiva inciten als governs a reestructurar la política exterior. L'autor identifica dos tipus d'explicacions per al canvi: la percepció de condicions externes i internes que van generar desavinença amb l'orientació original i el desig de reestructurar els contactes externs, i la resposta a la pregunta sobre per què es va aplicar una certa orientació i no una altra.

Hermann (1990), igual que Holsti, analitza el canvi relacionat amb una redirecció de la política exterior i ens en proposa quatre nivells graduals: Ajust, canvi de programa, canvi en el problema o metes, i canvi en l'orientació internacional. Aquest últim és el més extrem de tots, compromentent totes les esferes relacionades amb els assumptes mundials i modificant simultàniament moltes polítiques. Per part seva, Gustavsson (1998; 1999) integra elements del model d'Hermann en un procés de tres etapes per al canvi en la política exterior. Existeixen unes "fonts del canvi" domèstiques i internacionals que són considerades pels qui prendran les decisions que provocaran un dels quatre tipus de canvis identificats per

Hermann. Els qui prenguin les decisions han de percebre unes fonts de canvi que alterin les seves creences, per tal que impactin en el canvi de la política exterior. Gustavsson argumenta que el “*domestic restructuring*” juga un paper crucial en l'evolució de la política exterior d'un país. Aquesta reestructuració abasta canvis en l'economia, societat i sistema polític, els quals poden influir en la capacitat del país per dur a terme la seva política exterior, així com en els seus interessos i objectius en l'escenari internacional. Identifica tres tipus principals de reestructuració domèstica: canvis econòmics, canvis socials i canvis polítics. Aquests canvis poden tenir un impacte significatiu en la capacitat d'un país per coordinar la seva política exterior i poden influir en la direcció i prioritats d'aquesta política. En resum, Gustavsson subratlla la importància de considerar la reestructuració domèstica en analitzar els canvis en la política exterior d'un país, ja que aquesta pot tenir efectes profunds en les seves accions i relacions internacionals.

Així doncs, podem acceptar que a nivell intern son tres les dimensions que influeixen en el canvi de la política exterior: 1. El grau d'institucionalització, és a dir, la mesura en què el govern s'ha compromès amb la política. 2. El grau de suport, és a dir, la mesura en què els diferents actors en la política domèstica recolzen, son indiferents o s'oposen a la política. 3. El grau de rellevància, és a dir, la importància del tema en la lluita pel poder domèstic. (Goldmann, 1988).

A més a més, veiem que per l'escola realista la política exterior sempre està determinada pels interessos nacionals de l'Estat (Morgenthau, 1948), però, tanmateix, alhora està condicionada pel sistema internacional en el qual opera (Waltz, 1979). Per tant, els canvis podran venir impulsats per factors externs (Smith, 1981) o interns (Volgy y Schwarz, 1991). Tot i això, acabem apreciant com la interacció entre les dinàmiques internes i externes és cada cop més estreta i dificulta la distinció entre ambdós condicionants (Merle, 1985). Per aquest motiu, l'autor d'aquest treball considerarà que, si bé la política exterior es veu condicionada pels interessos nacionals, aquests no són sinó percepcions ideologitzades dels propis governants, que decidiran el rumb exterior de l'Estat en funció de la seva ideologia.

5.- Influència de la ideologia en la política exterior

La ideologia dels governs exerceix una influència significativa en la seva política exterior. La forma en què un govern veu la realitat que l'envolta, els seus valors, creences i principis fonamentals, modela el seu actuar en l'àmbit internacional. En el seu article "Foreign Policy Change in Latin America: Exploring a Middle-Range Concept", els autors Federico Merke, Diego Reynoso i Luis Schenoni sostenen que la ideologia és un factor important que pot influir en el canvi de la política exterior en el cas de l'Amèrica Llatina. Els autors són del parer que els països amb governs d'esquerra, com els de Lula da Silva o Dilma Rousseff al Brasil, tendeixen a tenir una política exterior més activa i compromesa amb els temes de justícia social i desenvolupament sostenible. Per contra, governs de dreta com el de Michel Temer tendeixen a tenir una política exterior més centrada en els interessos econòmics i de seguretat..

Més concretament, els autors també assenyalen que la ideologia pot influir en el canvi de la política exterior de diverses maneres. La ideologia influeix en la manera en què els governs defineixen els seus interessos nacionals. Per exemple, un govern d'esquerra pot considerar dins els seus interessos nacionals la promoció de la justícia social i el desenvolupament sostenible, mentre que per un govern de dretes els seus interessos nacionals solen ser la protecció dels interessos econòmics i la seguretat. D'altra banda, la ideologia influeix en la manera en què els governs seleccionen els seus aliats, preferint sovint els del mateix espectre ideològic.

Els governs llatinoamericans han forjat aliances internacionals basades en principis ideològics. Després de la Revolució Cubana, Castro va adoptar una ideologia socialista i antiimperialista que va influir en la seva política exterior. Cuba va buscar relacions amb països afins, com la Unió Soviètica, donant suport a moviments revolucionaris. A Veneçuela, des de l'època d'Hugo Chávez, es va prioritzar la justícia social i l'antiimperialisme en la política exterior, diferent dels enfocaments anteriors més centrats en l'econòmic i la seguretat. Segons l'article "The Impact of Ideology on Foreign Policy: The Case of Venezuela" (2009) de

Jeffrey Cason i Timothy Power, la ideologia ha estat crucial des de Chávez en la definició d'aliances, valors i objectius en la política exterior, impactant relacions i participació en conflictes internacionals.

La ideologia d'un govern pot tenir un impacte profund en la seva postura i enfocament cap als conflictes internacionals. Algunes formes en les quals la ideologia pot influir en la posició d'un govern respecte dels conflictes internacionals son les següents:

1. Suport a moviments afins: Un govern amb una ideologia particular pot fer costat activament a moviments o grups en conflicte que comparteixin aquesta ideologia.⁸
2. Priorització de la seguretat nacional: Depenent de la ideologia, un govern pot adoptar una postura més agressiva o més conciliadora en un conflicte.⁹
3. Negociacions i diplomàcia: La ideologia pot influir en la disposició d'un govern a participar en negociacions i diplomàcia per a resoldre conflictes.¹⁰
4. Enfocament en drets humans: Els governs que valoren els drets humans i la justícia social poden tenir una postura més activa en conflictes internacionals.¹¹
5. Influència en aliances i coalicions: La ideologia també pot determinar les aliances i coalicions que un govern forma en l'escenari internacional.¹²

---

⁸ Per exemple, un govern amb una perspectiva esquerrana pot recolzar moviments socialistes en altres països, mentre que un de nacionalista pot recolzar moviments que busquin la reforçar la independència nacional.

⁹ Per exemple, un govern que prioritza la seguretat nacional sobre altres valors pot ser més propens a utilitzar la força militar per a protegir els seus interessos en un conflicte.

¹⁰ Alguns governs poden ser més oberts a la negociació i al compromís, mentre que uns altres poden ser més rígids en les seves demandes a causa dels seus principis ideològics.

¹¹ Portant a intervencions per a protegir els civils, promoure la pau i els drets humans, fins i tot mitjançant operacions de manteniment de la pau o diplomàcia humanitària.

¹² Els governs busquen associar-se amb països que comparteixin els seus valors i interessos, la qual cosa pot afectar significativament la seva posició en un conflicte determinat.

En resum, la ideologia influeix en com un govern percep els conflictes internacionals, quines estratègies adopta per a abordar-los i com es posiciona en relació amb els actors involucrats. Els valors i principis fonamentals d'una ideologia específica poden guiar la presa de decisions en situacions de conflicte, modelant les polítiques i accions del govern i, per tant, també en l'escenari internacional.

6.- Anàlisi de les votacions a l'ONU

Els resultats obtinguts són fruit de l'anàlisi de les 32 votacions compreses entre 1947 i 2023. S'ha recopilat el sentit del vot dels 19 Estats en cada votació, obtenint així 608 vots, ja siguin a favor, en contra o abstencions (veure taula de votacions annexada). A més, s'han classificat els vots per països en funció de la seva orientació ideològica (pro-Israel o pro-Palestina), de la ideologia del govern de torn, si es donen en el marc d'un canvi de govern recent que hagués comportat un canvi en la ideologia de l'espai polític que ocupava el poder, si suposaven un trencament amb la línia seguida anteriorment pel mateix govern en exercici o bé si suposaven un canvi respecte a la política del govern anterior malgrat no haver canviat significativament la ideologia del govern (veure taula de resultats annexada).

En primer lloc, els resultats de la primera votació recollida a la taula mostren que fou en part gràcies als 13 vots afirmatius dels Estats llatinoamericans que la resolució afirmativa de la partició de Palestina en dos Estats —i que desencadenaria tota la resta— fou possible. De fet, com indica Edward B. Glick, quan la resolució sobre la partició semblava amenaçada pel desacord entre Estats Units i la Unió Soviètica, fou el veneçolà Pedro Zuloaga qui va suggerir la formació d'un subcomitè per resoldre les diferències i fou també allà on personalitats rellevants com l'uruguaià Enrique Rodríguez Fabregat o el guatemalenc Jorge García Granados apostaren per la creació de l'Estat d'Israel. A més, fou el president de l'Assemblea del moment, el brasiler Oswaldo Aranha, qui va dictaminar que la recomanació s'havia de votar en primer lloc i abans d'un aplaçament que d'altres Estats defensaven (Glick, 1959). Encara que això ens sembli indicar que el sentit de vot va ser influït en gran part per la posició americana i no tant per les ideologies internes, hem de tenir present que el concepte de “pressió” és relatiu en política exterior i que tampoc hi ha en aquest cas una demostració empírica de tal pressió, atès que diferents líders de la regió han assegurat que no va haver-hi coerció més enllà d'una posició pública expressada pels Estats Units (Hamilton en Glick, 1959).

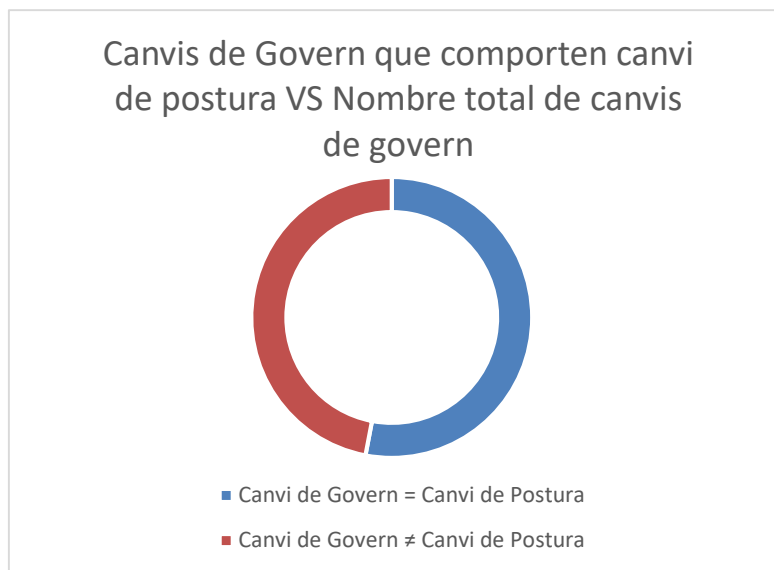
La taula adjuntada ens mostra uns resultats on és difícil trobar, de manera general, un sentit del vot unànim entre els diferents països, i encara menys una postura sostinguda en el temps. Alhora, podem observar clarament com en certs períodes es manifesten certes tendències. La més destacable és la dècada dels anys setanta, quan la regió es veu immersa en fortes tensions polítiques, fruit de la l'anticomunisme i l'intervencionisme nord-americà. En aquest període, s'observa una tendència clarament pro-israeliana que, de nou, sembla entendre's més per la vulnerabilitat i dependència de la que parla Holsti i el realisme de les relacions internacionals que per la ideologia interna en la que centràvem la hipòtesi de la investigació.

L'altra és la dècada dels vuitanta i noranta, quan la majoria de països viren cap a una postura de caire neutral i de respecte al dret internacional. Dins aquest període s'observa també una tendència a l'abstenció dels Estats centreamericans, degut a la seva inestabilitat. Tanmateix, els Estats més pro-EUA segueixen en posicions favorables a Israel. Ja al segle XXI, la tendència és majoritàriament pro-solució dels 2 Estats, amb l'excepció que els països més pro-EUA marquen amb el reconeixement de Palestina com a Estat, al qual no donen suport per no comptar amb l'aprovació d'Israel ni dels Estats Units. Així mateix, l'últim canvi de tendència destacat és durant els últims anys, en un moment d'auge de líders populistes de dretes que són clarament pro-EUA, i, per tant, pro-Israel.

En termes generals, s'han obtingut uns resultats que es poden resumir de la següent manera: En el còmput total, englobant els dinou Estats, s'han produït 97 canvis de postura envers el conflicte. D'aquests, 55 coincideixen amb un canvi de govern, i 26 amb un canvi que compleix la hipòtesi del present treball. Per tant, obtenim un resultat de 55 canvis de govern per 26 canvis de govern que compleixen la hipòtesi inicial, dada que representa un 47,27% dels mateixos.

<i>Estats llatinoamericans</i>	Nombre total canvis de Postura (respecte de l'última votació analitzada)	Nombre de canvis de postura coincidents amb un canvi de Govern (respecte de l'última votació analitzada)	Nombre total de canvis que confirmen la hipòtesi (Dreta pro Israel i Esquerra pro Palestina)
ARGENTINA	6	3	3 (100%)
BOLIVIA	5	5	3 (60%)
BRASIL	7	2	2 (100%)
CUBA	3	0	0 (0,0%)
COLÒMBIA	6	0	0 (0,0%)
COSTA RICA	7	7	2 (28,57%)
EQUADOR	5	3	3 (100%)
EL SALVADOR	2	0	0 (0,0%)
GUATEMALA	7	6	1 (16,67%)
HONDURES	5	4	1 (25%)
MÈXIC	6	0	0 (0,0%)
NICARAGUA	2	1	1 (100%)
PANAMÀ	7	7	0 (0,0%)
PARAGUAI	5	1	1 (100%)
PERÚ	6	3	3 (100%)
REP. DOMINICANA	4	4	1 (25%)
URUGUAI	6	4	3 (75%)
VENEÇUELA	5	3	2 (66,67%)
XILE	3	2	0 (0,0%)
TOTAL LLATINOAMÈRICA	97	55	26 (47,27%)

Figura 3: Taula il·lustrativa del nombre total de canvis, canvis que coincideixen amb un canvi de govern i canvis que confirmen la hipòtesi inicial (extreta de la taula de resultats annexada).

Figura 4: Diagrama que mostra el percentatge de canvis de govern que comporten un canvi en la postura envers el conflicte sobre el total de canvis de govern.

7.- Relació dels resultats de les votacions amb la hipòtesi

Analitzant els resultats obtinguts del recull de dades de les votacions objecte d'estudi, hom pot apreciar a simple vista que la hipòtesi inicial queda lluny d'ésser confirmada. Els resultats mostren que poc menys de la meitat dels canvis de posició per canvis de govern (47,27%) comporten un canvi de la ideologia del govern. Per tant, no es pot afirmar que l'afirmació inicial sigui certa en el cas dels països llatinoamericans en conjunt, ja que el nombre de casos en què es compleix és lluny de representar una quantitat majoritària dels mateixos.

Constatem, així doncs, que el motiu dels canvis de postura envers aquest conflicte no són simplement ideològics en el marc de l'eix esquerra-dreta, sinó que van més enllà. Tanmateix, podem apreciar com degut a l'elevat nombre d'Estats analitzats, i les considerables diferències politicosocials existents entre ells, la ideologia té una importància en la fixació d'una postura envers el conflicte més forta depenent del país. A tall d'exemple, ens sembla interessant destacar els casos del Brasil, Equador, Paraguai, Perú i Nicaragua, on el 100% dels cops en que un canvi de govern ha comportat un canvi de postura, ha estat perquè el nou govern d'esquerres ha passat a recolzar Palestina, o un de nou de dretes a Israel.

En segon terme, només 4 països superen el llindar del 50% dels casos en que es dona la hipòtesi (Argentina, Bolívia, Uruguai i Veneçuela), el qual considerem un mínim per poder afirmar que la ideologia té una influència notable en la fixació de la postura envers el conflicte.

D'altra banda hem de destacar els casos de Colòmbia, Cuba, El Salvador, Mèxic, Panamà i Xile, en que cap dels canvis de postura identificats compleixen amb els plantejaments de la hipòtesi. El que més crida l'atenció en aquests casos és que es subdivideixen entre si els canvis observats s'han donat en moments de canvis de govern o no. Al marge de que en cap cas es compleixi la hipòtesi, és revelador veure com, en el cas de Panamà i Xile, els canvis es solen donar quan canvia el govern malgrat tenir el nou govern una ideologia semblant a la de l'anterior. En l'altre subgrup, els canvis es solen produir quan un mateix govern modifica o trenca

amb la postura que havia mantingut fins aleshores (cas de Colòmbia, Cuba, El Salvador i Mèxic), al marge de si és de dretes o esquerres i passi a recolzar més els interessos israelians o els palestins. De fet, aquests quatre Estats també foren dels únics que votaren en contra (Cuba) o s'abstingueren en el cas de la resolució partició de Palestina en dos Estats i que fou la resolució que ha desencadenat tota la resta. Destaquem, en aquest sentit, que, si bé les declaracions oficials dels governs de l'època van girar entorn a la idea que una partició podria desencadenar més conflictes dels que resoldria, en política exterior no sempre les raons declarades per un govern sobre la seva posició al voltant d'una qüestió concreta coincideixen amb les reals. A més, tant a Mèxic com a Colòmbia s'identificava una colònia important de descendents àrabs, mentre que a Cuba era també l'opinió pública la que es mostrava obertament contra la partició (Glick, 1959).

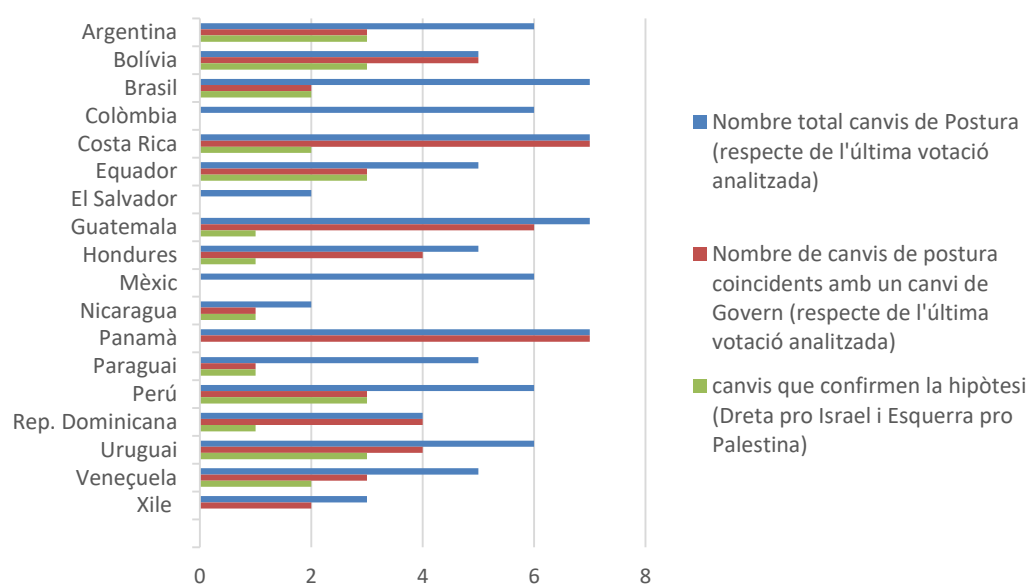

Figura 5: Gràfica que mostra el nombre total de canvis, canvis que coincideixen amb un canvi de govern i canvis que confirmen la hipòtesi inicial (extreta de la taula de resultats annexada).

En funció dels resultats —i amb la literatura acadèmica analitzada al marc teòric— observem que el factor més important en el cas de la presa de decisions dels estats llatinoamericans en relació a la qüestió del conflicte araboisraelià sembla ésser la política de blocs, en la línia argumental de Newcome, Ross i Newcome,

atès que els estats llatinoamericans no gaudeixen d'un alt nivell de *hard power* i segueixen essent vulnerables i dependents de les decisions d'Estats amb gran poder d'influència sobre la regió, notablement els Estats Units.

En la qüestió que ens ocupa, el resultat i alineació amb Estats Units pot igualment deure's a que les posicions llatinoamericanes no entren en conflicte vital amb l'opinió pública interna dels seus respectius Estats, mentre que sí que suposen una cooperació clau per tal de seguir rebent suport americà. Aquest ha estat considerablement necessari per la majoria d'Estats llatinoamericans en les últimes dècades (amb l'excepció cubana), encara que avui s'observa una major diversificació de socis —per exemple, l'augment de la inversió xinesa— que podria alterar els futurs resultats.

No obstant això, del següent anàlisi no pot concloure's que l'eix ideològic no afecti mai en qüestions de molt més rellevància interna pels Estats llatinoamericans, on el sentit de la votació podria generar una gran inestabilitat política. Així doncs, futura recerca hauria d'anar dirigida a ampliar el marc comparatiu per tal de poder afirmar (o no) si la política de blocs també ha traspassat històricament en qüestions més importants per l'opinió pública llatinoamericana a l'eix ideològic.

8.- Conclusions

La postura d'un país envers un conflicte internacional de la magnitud de l'araboisraelià és sens dubte una peça fonamental de la política exterior general d'un país. A més, per les característiques intrínseques que presenta aquest, ha estat durant dècades objecte d'influències ideològiques profundes que n'han condicionat la visió que se'n pogués tenir des de cada país del món, si bé la importància que se li ha donat a la opinió pública ha variat segons les circumstàncies i reptes de cadascun, essent poc rellevant quan els reptes interns exigien retòriques poc polaritzants per tal de no afegir més tensió ideològica. Aquest conflicte incloïa temàtiques d'allò més polèmiques, com el racisme, la lluita anticolonial, l'Holocaust, la lliure determinació dels pobles, la lluita ideològica que originà la Guerra Freda i l'antagonisme EUA-URSS o la influència de la religió al món. En el cas de l'Amèrica Llatina, tots aquests factors es veuen condensats dins les lluites polítiques domèstiques, normalment en contextos d'inestabilitat i fragilitat institucional.

Aquesta investigació ha pretès concloure si el factor ideològic, la lluita esquerra-dreta, era un factor clau en la fixació d'una postura per part d'un govern. S'ha partit de la identificació d'Israel amb els EUA, paradigma del món capitalista (i per tant, representació de la dreta en termes econòmics), i de Palestina amb la resta de moviments de lluita per l'emancipació nacional (molt sovint recolzats per l'antiga URSS i, per tant, identificats amb l'esquerra). Tal com s'ha exposat a l'apartat anterior, si bé en termes generals s'ha pogut constatar que l'eix dreta-esquerra no és el factor que més condiciona, la recerca ens ha permès reafirmar que és un factor que cal tenir present en un marc conceptual de política de blocs que ha estat fonamental en la qüestió.

La investigació a través de les votacions a l'ONU ha demostrat que la majoria de canvis de posició dels diferents governs no s'han produït quan una ideologia oposada a l'anterior ha assolit el poder. Alhora, l'anàlisi de la trajectòria de cada Estat durant les últimes set dècades ha permès una aproximació als diferents règims i governs i la política adoptada en cada moment històric a nivell

internacional. Hem vist com d'una acceptació majoritària de la solució dels 2 Estats (amb significatives excepcions) als inicis del conflicte, es passa vint anys després a una forta polarització política fruit de la Guerra Freda i l'intervencionisme nord-americà a la regió. És durant els setanta on l'eix ideològic més incideix en la postura que els països llatinoamericans adopten envers el conflicte. A més, ens ha permès veure com en els últims anys, l'eix ideològic presenta indicis de recobrar força amb l'ascens de líders populistes d'extrema dreta que adopten posicions marcadament pro-israelianes quan accedeixen al govern. És per tot això que podem afirmar que, si bé la hipòtesi inicial no es confirma, s'ha pogut aprofundir en el coneixement sobre el paper que juga la ideologia dels governs en la fixació de la postura de l'Estat sobre un conflicte internacional d'enorme magnitud. A més, considerem que el present estudi pot contribuir a una major informació tant sobre les relacions d'Amèrica Llatina amb l'Orient Mitjà com de la visió que des d'aquesta regió s'ha tingut, i es té, sobre el conflicte internacional més destacat del segle XX i part del XXI. Així mateix, rebutjar la hipòtesi inicial suposa un trencament amb la idea fàcil que sovint identifica Israel i Palestina amb la ideologia de dreta i d'esquerra respectivament, fenomen recurrent en el cas llatinoamericà.

Val a dir, però, que som conscients de les mancances que pot presentar aquest estudi, ja que quan es parla d'ideologia hi ha infinitat de factors a través dels quals aquesta pot manifestar-se en la política exterior d'un Estat. Només a través de les votacions a l'Assemblea General de l'ONU no es pot definir estrictament una política exterior com a favorable o contrària a un actor internacional (si més no de manera taxativa). Però alhora, el fet de seleccionar trenta dues resolucions serveix, d'una banda, per a tenir una imatge fefaent de l'evolució d'una postura. Tanmateix, no permet garantir una precisió mil·limètrica estadísticament parlant, ja que el conflicte araboisraelià és probablement el tema que més votacions ha suscitat a l'ONU, pel que tractar d'analitzar-les totes suposaria un volum totalment inassolible pel tipus i abast de la recerca estipulada per aquest tipus de treball.

9.- Bibliografía

- Arditi, M. (2023). Dans le Peu de l'Autre, le1hebdo. Disponible a: <https://le1hebdo.fr/journal/isral-la-palestine-et-nous/467/article/dans-la-peau-de-l-autre-6194.html>
- Bergel, M. (2011). El anti-antinorteamericanismo en América Latina (1898-1930): Apuntes para una historia intelectual. Nueva Sociedad, 236(Noviembre - Diciembre).
- Blanford, N. (2011). Warriors of God: Inside Hezbollah's Thirty-Year Struggle Against Israel. Random House Publishing Group.
- Bokser Liwerant, J., & Gojman de Backal, A. (1999). Encuentro y alteridad: Vida y cultura judía en América Latina (Colección Tierra Firme). FCE - Fondo de Cultura Económica.
- Cason, J. W., & Power, T. J. (2009). Presidentialization, Pluralization, and the Rollback of Itamaraty: Explaining Change in Brazilian Foreign Policy Making in the Cardoso-Lula Era. International Political Science Review, 30(2), 117–140. DOI: 10.1177/0192512109102432
- Faris, H. (2013). The Failure of the Two-State Solution: The Prospects of One State in the Israel-Palestine Conflict. Bloomsbury Publishing.
- Filiu, J.-P. (2012). The Historical Roots of Hamas in Gaza (1946-1987). Vingtième Siècle. Revue d'histoire, 115(3), 3-14.
- García García, H. (2015). La toma de decisiones políticas como una expresión de actitudes personales [Tesis de Licenciatura, Universidad Autónoma del Estado de México]. Recuperado de <http://hdl.handle.net/20.500.11799/32733>
- García Encina, C. (14 de noviembre de 2023). EEUU e Israel: la fortaleza de una relación. Real Instituto Elcano.
- Glick, E. B. (1959). Latin America and the Palestine Partition Resolution. Journal of Inter-American Studies, 1(2), 211-222.
- Guillemí, R. (2022, 22 de enero). ¿Por qué los árabes se integraron mejor en América Latina que en Europa o EE.UU.? Muchos presidentes, líderes empresariales, cantantes y actores famosos son la primera generación nacida

en el país y no encontraron trabas para su desarrollo: ¿Cuál es la fórmula? La Nación.

- Gustavsson, J. (1999). How should we study foreign policy change? *Cooperation and Conflict*, 34(1), 73-95.
- Holsti, K. J. (1974). *International Politics: A Framework for Analysis* (2a ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Holsti, K. J. (1991). Restructuring foreign policy: A neglected phenomenon in foreign policy theory. En K. J. Holsti (Ed.), *Change in the international system: Essays on the theory and practice of International Relations* (pp. 83-100). Great Britain: Edward Elgar.
- Huxsoll, D. B. (2003). *Regime Change, Institutions and Foreign Policy Change* (Tesis doctoral, LSU). LSU Doctoral Dissertations, 2377.
- Instituto de Relaciones Internacionales (2020, 6 de diciembre). De la Doctrina Monroe al Corolario Roosevelt. Instituto de Relaciones Internacionales. Recuperado de <https://www.iri.edu.ar/index.php/2020/12/06/6-de-diciembre-de-1904-de-la-doctrina-monroe-al-corolario-roosevelt/>
- Keohane, R. O., & Nye, J. S. (1977). *Power and Interdependence: World Politics in Transition*. Boston, MA: Little, Brown and Company.
- Lasagna, M. (1995). Las determinantes internas de la política exterior: Un tema descuidado en la teoría de la política exterior. *Estudios Internacionales*, 28(111), 387-409. Instituto de Estudios Internacionales, Universidad de Chile.
- Lijphart, A. (2014). The Analysis of Bloc Voting in the General Assembly: A Critique and a Proposal. *American Political Science Review*. Retrieved from <https://www.cambridge.org/core/journals/american-political-science-review/article/abs/analysis-of-bloc-voting-in-the-general-assembly-a-critique-and-a-proposal/2BFAD11EE8CCFEAC78E8A97F1FF52D94>
- Magaña Duplancher, A. (junio de 2011). Presiones y decisiones en política exterior: dos momentos de México ante el conflicto árabe-israelí. *Relaciones Internacionales*, 17, GERI – UAM.

- Merle, M. (1985). Politique intérieure et politique extérieure. En Forces et enjeux dans les relations internationales (págs. 163-164). París: Economica.
- Merke, F., Reynoso, D., & Schenoni, L. (2020). Foreign Policy Change in Latin America: Exploring a Middle Range Concept. Latin American Research Review, 33 Pages.
- Miller, B. (2017). Israel–Palestine: One State or Two: Why a Two-State Solution is Desirable, Necessary, and Feasible. In The Israeli-Palestinian Conflict (1st ed.). Routledge.
- Mounjid, M. (2017). Las relaciones comerciales entre los países árabes del golfo y América Latina: situación actual y oportunidades para el futuro. Al Irfan, n° 3, ISSN: 2550-6358.
- Morgenthau, H. (1989). Politics among nations: The struggle for power and peace (6a ed., revisada por Kenneth W. Thomson). New York: Knopf. (Original publicado en 1946).
- Nicolás, M. (28 de noviembre de 2011). Nociones básicas de derecho: XII. Legal y Bioética. ¿Qué papel desempeña la Organización de Naciones Unidas en el orden internacional? Instituto Roche.
- Naciones Unidas. (s. d.). Acerca de la Asamblea General. Recuperado de <https://www.un.org/es/ga/about/index.shtml>
- Newcombe, H., Ross, M., & Newcombe, A. G. (1970). United Nations Voting Patterns. International Organization, 24(1), 100-121.
- Reynolds, P. A. (1971). An Introduction to International Relations. Londres: Lognman Group Leed
- Rengel, C. (16 de diciembre de 2023). ¿Sirve de algo la ONU? El debate que resurge ante la protección de EEUU a Israel. El veto de Washington a una resolución que pedía el alto el fuego en Gaza pone sobre la mesa la obligación de remodelar una institución necesaria pero imperfecta. Huffington Post.
- Rosillo Martínez, A. (2011). Derechos humanos desde el pensamiento latinoamericano de la liberación (Tesis doctoral). Universidad Carlos III de Madrid, Instituto de Derechos Humanos Bartolomé de las Casas, Doctorado en Estudios Avanzados en Derechos Humanos.

- Sundelius, M. (2009). Sverige och kalla kriget: Bortom neutralitetsmyten. [Suecia y la Guerra Fría: Más allá del mito de la neutralidad].
- Valero Juan, E. M. (2010). Otra perspectiva urbana para la historia literaria del Perú: La ‘tapada’ como símbolo de la Lima colonial. *América sin nombre*, 15, 69-78. ISSN: 1577-3442 / eISSN: 1989-9831. Universidad de Alicante.
- Volgy, T. J., & Schwarz, J. W. (1991). Does Politics Stop at the Water's Edge? Domestic Political Factors and Foreign Policy Restructuring in the Cases of Great Britain, France, and West Germany. *Journal of Politics*, 53(3), 615-643.
- Vagni, J. J., et al. (2016). El mundo árabe desde Sudamérica: posicionamientos y visiones a partir de la Primavera Árabe (1a ed.). Córdoba: Centro de Estudios Avanzados.

10.- Annex

Taula 1: Taula de votacions es mostren les 32 resolucions analitzades i el sentit del vot que van adoptar els Estats objecte d'estudi.

Taula 2: Taula de resultats en la qual s'ha classificat el nombre de vots en funció del context en el qual es varen produir.

ESTATS LLATINOAMERICANS	<i>Res. 181 (29-11-47) A/RES/181(II)</i> Partició de Palestina en 2 Estats	<i>Res. 194 (11-12-48) A/RES/194 (III)</i> Dret al retorn refugiats palestins o a una compensació	<i>Res. 273 (11-05-49) A/RES/273(III)</i> Admissió d'Israel a l'ONU	<i>Res. 303 (09-12-49) A/RES/303(IV)</i> Règim internacional per Jerusalem i protecció dels Llocs Sants	<i>Res. 997 (02-11-56) A/RES/997(ES-I)</i> Alto al foc, cessament accions militars, no enviament de material i reobertura del Canal de Suez	<i>Res. 2253 (04-06-67) A/RES/2253(ES-V)</i> Rebuig expansió Israel fruit de la Guerra dels Sis Dies + alterament estatus Jerusalem	<i>Res. 2253 (14-06-67) A/RES/2254(ES-V)</i> AG deplorea l'incompliment de la resolució anterior per part d'Israel
ARGENTINA	ABS	SI	SI	SI	SI	SI	SI
BOLIVIA	SI	ABS	SI	SI	SI	ABS	ABS
BRASIL	SI	SI	ABS	SI	SI	SI	SI
CUBA	NO	NO	SI	SI	SI	SI	SI
COLÒMBIA	ABS	SI	SI	SI	SI	ABS	ABS
COSTA RICA	SI	ABS	SI	NO	SI	SI	SI
EQUADOR	SI	SI	SI	SI	SI	SI	SI
EL SALVADOR	ABS	SI	ABS	SI	SI	SI	SI
GUATEMALA	SI	ABS	SI	NO	SI	SI	SI
HAITÍ	SI	SI	SI	SI	SI	NV	NV
HONDURES	ABS	SI	SI	ABS	SI	SI	SI
MÈXIC	ABS	ABS	SI	SI	SI	SI	SI
NICARAGUA	SI	SI	SI	SI	SI	SI	SI
PANAMÀ	SI	SI	SI	ABS	SI	SI	SI
PARAGUAI	SI	SI	SI	SI	SI	SI	SI
PERÚ	SI	SI	SI	SI	SI	SI	SI
REP. DOMINICANA	SI	SI	SI	ABS	SI	SI	SI
URUGUAI	SI	SI	SI	NO	SI	ABS	ABS
VENEÇUELA	SI	SI	SI	SI	SI	SI	SI
XILE	ABS	ABS	SI	ABS	SI	SI	SI
ESTATS UNITS	SI	SI	SI	NO	SI	ABS	ABS
ARÀBIA SAUDITA	NO	NO	NO	SI	SI	SI	SI
ALGÈRIA							

ESTATS LLATINOAMERICANS	<i>Res. 2628 (04-11-70) A/RES/2628(XXV)</i> Rebuig expansió per la força, retorn dels territoris ocupats + respecte pels Palestins	<i>Res. 2851 (20-12-71) A/RES/2851(XXVI)</i> Sol·licitud fi ocupació, colònies, violacions de drets...	<i>Res. 3236 (22-11-74) A/RES/3236(XXIX)</i> Dret inal·lienable a la independència i al retorn del poble palestí	<i>Res. 3237 (22-11-74) A/RES/3237(XXIX)</i> Estatus d'observador per a l'OLP	<i>Res. 3379 (10-11-75) A/RES/3379(XXX)</i> Condemna del sionisme com a forma de racisme i discriminació	<i>Res. 3414 (05-12-75) A/RES/3414(XXX)</i> Sancions a Israel fins que es retiri dels territoris ocupats i garanteixi els drets palestins
ARGENTINA	ABS	ABS	SI	NV	ABS	ABS
BOLIVIA	NO	ABS	NO	NO	ABS	ABS
BRASIL	ABS	ABS	NV	SI	SI	SI
CUBA	NV	SI	SI	SI	SI	SI
COLÒMBIA	NO	ABS	SI	ABS	ABS	ABS
COSTA RICA	NO	NO	NO	NO	NO	NO
EQUADOR	ABS	ABS	ABS	NV	ABS	SI
EL SALVADOR	NO	NO	ABS	NV	NO	ABS
GUATEMALA	ABS	NO	ABS	NV	ABS	NV
HAITÍ	ABS	NO	ABS	ABS	NO	NO
HONDURES	ABS	ABS	ABS	ABS	NO	NV
MÈXIC	ABS	ABS	ABS	SI	SI	ABS
NICARAGUA	NO	NO	NO	NO	NO	NO
PANAMÀ	NO	NV	ABS	ABS	NO	ABS
PARAGUAI	NO	NO	ABS	ABS	ABS	ABS
PERÚ	ABS	ABS	SI	SI	ABS	SI
REP. DOMINICANA	NV	NO	NV	NV	NO	NO
URUGUAI	NO	NO	ABS	ABS	NO	ABS
VENEÇUELA	ABS	ABS	ABS	SI	ABS	ABS
XILE	SI	ABS	NO	NO	ABS	ABS
ESTATS UNITS	NO	NO	NO	NO	NO	NO
ARÀBIA SAUDITA	NV	SI	SI	SI	SI	SI
ALGÈRIA						

ESTATS LLATINOAMERICANS	<i>Res. 32/40-B (02-12-77) A/RES/32/40[B] Establiment Dia Internacional Solidaritat amb el Poble Palestí</i>	<i>Res. 3615 (28-10-81) A/RES/36/15 Condemna excavacions en llocs històrics de Jersusalem Est i mesquita Al Haram Al Sharif</i>	<i>Res. 43/21 (03-11-88) A/RES/43/21 Condemna de l'ocupació israeliana en el marc de la Primera Intifada</i>	<i>Res. 43/177 (15-12-88) A/RES/43/177 Conexiement declaració "Estat de Palestina" i canvi de nom a l'ONU, de "OLP" a "Palestina"</i>	<i>Res. 50/22 (04-12-95) A/RES/50/22A Jurisdicció il·legal d'Israel sobre Jersusalem + lamentar trasllat d'algunes ambaixades a la ciutat</i>	<i>Res. 51/223 (13-03-97) A/RES/51/223 Exhorta Israel a aturar la construcció d'assentaments a les zones ocupades</i>
ARGENTINA	ABS	SI	SI	SI	SI	SI
BOLIVIA	ABS	SI	SI	SI	SI	SI
BRASIL	ABS	SI	SI	SI	SI	SI
CUBA	SI	SI	SI	SI	SI	SI
COLÒMBIA	ABS	SI	SI	SI	SI	SI
COSTA RICA	NO	ABS	ABS	ABS	ABS	SI
EQUADOR	ABS	SI	SI	SI	SI	NV
EL SALVADOR	ABS	SI	ABS	NV	NV	SI
GUATEMALA	NO	ABS	SI	NV	NV	NV
HAITÍ	SI	NV	NV	SI	SI	NV
HONDURES	NO	NV	NV	NV	SI	SI
MÈXIC	ABS	SI	SI	SI	SI	SI
NICARAGUA	NO	SI	SI	SI	NV	NV
PANAMÀ	ABS	SI	SI	SI	SI	NV
PARAGUAI	ABS	SI	SI	NV	SI	SI
PERÚ	ABS	SI	SI	SI	SI	SI
REP. DOMINICANA	NO	ABS	ABS	NV	NV	NV
URUGUAI	ABS	SI	SI	ABS	SI	SI
VENEÇUELA	ABS	SI	SI	ABS	SI	SI
XILE	NV	SI	SI	NV	SI	SI
ESTATS UNITS	NO	NO	NO	NO	ABS	NO
ARÀBIA SAUDITA	SI	SI	SI	SI	SI	SI
ALGÈRIA						

ESTATS LLATINOAMERICANS	<i>Res. 54/78 (06-12-99) A/RES/54/78</i> Reitera il·legalitat dels assentaments, inclòs Jerusalem i el Golan siriana	<i>Res. 59/251 (22-12-04) A/RES/59/251</i> Sobirania palestina dels recursos naturals en zona ocupada, inclòs JE i Golan	<i>Res. 60/100 (08-12-05) A/RES/60/100</i> Prosseguir amb l'assistència de l'ONU als refugiats palestins	<i>Res. 61/25 (01-12-06) A/RES/61/25</i> Reprendre el procés de pau, retirada d'Israel TO, respecte drets palestins, 2 Estats, retirada de Gaza	<i>Res. 63/165 (18-12-08) A/RES/63/165</i> Dret dels palestins a la lliure determinació	<i>Res. 65/104 (10-12-10) A/RES/65/104</i> Reafirmació il·legalitat assentaments israelians en territori palestí	<i>Res. 65/104 (29-11-12) A/RES/67/19</i> Estatus de Palestina a l'ONU com a Estat Observador No Membre
ARGENTINA	SI	SI	SI	SI	SI	SI	SI
BOLIVIA	SI	SI	SI	SI	SI	SI	SI
BRASIL	SI	SI	SI	SI	SI	SI	SI
CUBA	SI	SI	SI	SI	SI	SI	SI
COLÒMBIA	SI	SI	SI	SI	SI	SI	ABS
COSTA RICA	NV	SI	SI	SI	SI	SI	SI
EQUADOR	SI	SI	SI	SI	SI	SI	SI
EL SALVADOR	SI	SI	SI	SI	SI	SI	SI
GUATEMALA	SI	SI	SI	SI	SI	SI	ABS
HAITÍ	SI	ABS	ABS	SI	SI	SI	ABS
HONDURES	NV	NV	SI	SI	SI	SI	SI
MÈXIC	SI	SI	SI	SI	SI	SI	SI
NICARAGUA	SI	SI	SI	SI	SI	SI	SI
PANAMÀ	SI	SI	SI	SI	SI	SI	NO
PARAGUAI	SI	SI	SI	SI	SI	SI	ABS
PERÚ	SI	SI	SI	SI	NV	SI	SI
REP. DOMINICANA	NV	ABS	SI	SI	SI	SI	SI
URUGUAI	ABS	SI	NV	SI	SI	SI	SI
VENEÇUELA	SI	SI	SI	SI	SI	SI	SI
XILE	SI	SI	SI	SI	SI	SI	SI
ESTATS UNITS	NO	NO	ABS	NO	NO	NO	NO
ARÀBIA SAUDITA	SI	SI	SI	SI	SI	SI	SI
ALGÈRIA	SI	SI	SI	SI	SI	SI	SI

ESTATS LLATINOAMERICANS	<i>Res. 65/104 (06-12-16) A/RES/71/98</i> Il·legalitat accions d'Israel als TO, contravinent el Conveni de Ginebra	<i>Res. 74/243 (19-12-19) A/RES/74/243</i> Impulsar accions necessàries per resoldre conflicte, compliment per Israel DI i no provocació colons...	<i>Res. 77/247 (30-12-22) A/RES/77/247</i> Condemna violacions de Drets Humans per part d'Israel als TO	<i>Res. ES-10/21 (27-10-23) A/RES/ES-10/21</i> Protecció de civils i compliment obligacions legals i humanitàries	<i>Res. 78/11 (28-11-23) A/RES/78/11</i> Exigir a Israel la retirada del Golan siria ocupat	<i>Res. ES-10/L.27 (12-12- 23) A/RES/ES-10/L.27</i> Protecció de civils i compliment obligacions legals i humanitàries
ARGENTINA	SI	SI	SI	SI	SI	ABS
BOLIVIA	SI	SI	SI	SI	SI	SI
BRASIL	SI	ABS	ABS	SI	SI	SI
CUBA	SI	SI	SI	SI	SI	SI
COLÒMBIA	SI	SI	SI	SI	SI	SI
COSTA RICA	SI	SI	NO	SI	SI	SI
EQUADOR	SI	SI	ABS	SI	SI	SI
EL SALVADOR	SI	SI	SI	SI	SI	SI
GUATEMALA	SI	ABS	NO	NO	ABS	NO
HAITÍ	NV	NV	ABS	ABS	NV	SI
HONDURES	ABS	ABS	ABS	SI	SI	SI
MÈXIC	SI	SI	SI	SI	ABS	SI
NICARAGUA	SI	SI	SI	SI	SI	SI
PANAMÀ	SI	SI	ABS	ABS	ABS	ABS
PARAGUAI	ABS	SI	SI	NO	ABS	NO
PERÚ	SI	SI	SI	SI	SI	SI
REP. DOMINICANA	SI	SI	ABS	SI	ABS	SI
URUGUAI	SI	SI	ABS	ABS	ABS	ABS
VENEÇUELA	SI	SI	NV	NV	NV	SI
XILE	SI	SI	SI	SI	SI	SI
ESTATS UNITS	NO	NO	NO	NO	NO	NO
ARÀBIA SAUDITA	SI	SI	SI	SI	SI	SI
ALGÈRIA	SI	SI	SI	SI	SI	SI

ESTATS LLATINOAMERICANS	Nombre total de canvis de postura (respecte de l'última votació analitzada)	Nombre de canvis de postura coincidents amb un canvi de Govern (respecte de l'última votació analitzada)	Nombre total de canvis que confirmen la hipòtesi (Dreta pro Israel i Esquerra pro Palestina)	Canvis produïts quan el govern passava de la dreta a l'esquerra (canvi de pro-Israel a pro-Palestina)	Canvis produïts quan el govern passava de l'esquerra a la dreta (canvi de pro-Palestina a pro-Israel)	Canvis produïts quan el govern passava de la dreta a l'esquerra (canvi de pro-Palestina a pro-Israel)	Canvis produïts quan el govern passava de l'esquerra a la dreta (canvi de pro-Israel a pro-Palestina)
ARGENTINA	6	3	3 (50%)	1	2	0	0
BOLIVIA	5	5	3 (60%)	1	2	0	0
BRASIL	7	2	2 (100%)	1	1	0	0
CUBA	3	0	0 (0,0%)	0	0	0	0
COLÒMBIA	6	0	0 (0,0%)	0	0	0	0
COSTA RICA	7	7	2 (28,57%)	2	0	2	2
EQUADOR	5	3	3 (100%)	1	2	0	0
EL SALVADOR	2	0	0 (0,0%)	0	0	0	0
GUATEMALA	7	6	1 (16,67%)	1	0	0	0
HONDURES	5	4	1 (25%)	1	0	0	0
MÈXIC	6	0	0 (0,0%)	0	0	0	0
NICARAGUA	2	1	1 (100%)	1	0	0	0
PANAMÀ	7	7	0 (0,0%)	0	0	0	0
PARAGUAI	5	1	1 (100%)	0	1	0	0
PERÚ	6	3	3 (100%)	2	1	0	0
REP. DOMINICANA	4	4	1 (25%)	1	0	0	0
URUGUAI	6	4	3 (75%)	1	2	1	0
VENEÇUELA	5	3	2 (66,67%)	1	1	0	1
XILE	3	2	0 (0,0%)	0	0	0	0
TOTAL LLATINOAMÈRICA	97	55	26 (47,27%)	14	12	3	3

ESTATS LLATINOAMERICANS	Canvia la postura però no canvia el Govern (respecte de l'última votació analitzada)	Canvi de postura governant l'esquerra	Canvi de postura governant la dreta	Canvia la postura i el Govern, però no la ideologia (normalment si hi ha un canvi de règim o sorgeixen nous partits)	L'Estat no vota
ARGENTINA	3	1	2	0	1
BOLIVIA	0	0	0	2	0
BRASIL	5	0	5	0	1
CUBA	3	3	0	0	1
COLÒMBIA	1	0	1	5	0
COSTA RICA	0	0	0	0	1
EQUADOR	2	0	2	0	1
EL SALVADOR	2	0	2	0	4
GUATEMALA	2	0	2	2	4
HONDURES	1	0	2	1	6
MÈXIC	6	1	5	0	0
NICARAGUA	1	0	1	0	2
PANAMÀ	0	0	7	7	2
PARAGUAI	4	0	4	4	0
PERÚ	3	0	3	0	0
REP. DOMINICANA	0	0	0	4	0
URUGUAI	2	0	2	0	1
VENEÇUELA	2	2	0	0	3
XILE	1	0	1	2	2
TOTAL LLATINOAMÈRICA	38	7	39	27	29